גברא אגברא. דרב חסדא אדרב יהודה: **כל יהושע בן קרחה.** דמכל מקום שניהם מעידים שחייב לו מנה: **הילא דלא מכחשו אהדדי.** כגון זה מעיד על מנה שביום שני וזה מעיד על מנה שביום ראשון ושניהן מודין שזה לא רואה מעידים על מנה אחד ומכחישין זה את זה מי אמר: **הוא דאמר כי האי תנא.** נהרדעי אמרו כי האי תנא דאמר זה אומר מנה וזה אומר מאתים דמכחישין זה את זה מצטרפין למנה שיש בכלל מאתים מנה ולא אמרינן שהיהן שקרו אלא הלך אחר הפחות שבהם: **נחלקה עדותן.** שכיון שהאחד שקרן שוב אין כאן עדות: **יש בכלל מאתים מנה.** שניהם מעידין על מנה ובאותו מנה אין מכחישין זה את זה: **כי האי גוונא.** דתרי מיני גינהו וכולי האי מיכחשי הדדי מי אמר: **לדמי.** זה אומר בפני הודה לו דמי חבית של יין וזה אומר בפני הודה דמי חבית של שמן דתרווייהו מסהדי אדמי חבית יין: **בדיוטא עליונה.** הלוהו מנה: **דיוטא.** עלייה הבולטת לרשות הרבים על פני רוחב הבית ובני רשות הרבים עוברים תחתיה: **ולירף עדותן.** כר' יהושע בן קרחה דתרווייהו מנה מחייבי ואע"ג דמתכחשי בדיקות כדרב יהודה: **בחר עשרין ופרסין שנין.** דאיתמר בי מדרשא אפקיה ההוא תלמידא. ודבר לשון הרע היה: **מתני' כל זמן שמביא ראיה.** הבא לבית דין ולא מביא דין חייב שטר זכותו בידו ולא מביא דין חייב ולאחר זמן מלא שטר זכותו והביאו: **סותר את הדין.** בית דינו סותרין לו דינו שפסקו ומחייבין את שכנגדו: **הבא ראיה.** שטר זכותך: **הרי זה אין לוסם.** שהרי אמר אין לי וחיישינן שמא זייף או שכר עדים: **קרבו פלוני ופלוני ו'.** אפילו רבן שמעון בן גמליאל מודה שכיון שהיה יודע בהן ואמר אין לי ודאי שקרנים הן: **פוגדתו.** חגורתו: **גמ' הלכה כרבן שמעון.** אקמייתא קאי כיון דלא אמר אין לי אע"ג דלא מלא בתוך שלשים יום: **דאי עבד.** כרבנן מהדר עובדא: **ממילא ידעינן דאין הלכה כרבן שמעון.** והכא ליכא למימר כדלעיל מיניה דאי עבד כו' דבשלמא התם אי לאו דהדר ואמר אין הלכה כחכמים הוה אמינא אי עביד לא מהדרינן דאליס כח דברי המרובין אבל הכא כיון דאמר הלכה כחכמים פשיטא דאי עביד ליחיד מהדרינן להו: **הא קא משמע לן דבהא.** לחודא הוא דאין הלכה כרבן שמעון הא בכל מקום הלכה כמותו אפילו בערב ולידן: **ערב.** בגט פשוט (ב"ב ד' קעג.): **לידן.** במסכת גיטין במי שאחזו קורדייקוס (ד' עד.): **ראיה אחרונה.** הך בתרייתא דמתני' דאילו בקמייתא הילכתא כוותיה: **דנפק שטרא מפופי ידה.** שהאמיונה הלוה והמלוה לשומרו: **אותיות ניקנות במסירה.** המוכר שט"ח לחבירו קנה החוב במסירת אותיות ומילתיה דרבי בהמוכר את הספינה (ב"ב ד' עו.) והכא נמי קנאתו והוי כדידה ונאמנת לומר פרוע: קלתיה

הוא דאמר כי האי תנא. משמע הכא דרב יהודה דאמר במנה שחור ובמנה לבן אין מצטרפין לית ליה דרשב"א ותימא דבחזקת הבתים (ב"ב דף מא. וסס) גבי עובדא דרב כהנא שקל בידקא בארעיה משמע בהדיא דרב יהודה אית ליה דרשב"א ואין לומר דרב יהודה בכל ענין קאמר ואפילו במנה שחור ובמנה לבן והאי דקאמר רבא מסתברא מילתיה דרב יהודה באחד אמר כו' רבא טעמא דנפשיה קאמר דא"כ הל"ל והאלהים אמר רב יהודה אפילו במנה שחור ובמנה לבן כדאשכחן בפ"ק דגיטין (דף יג: וסס[יא]) מסתברא מילתיה דרב בפקדון כו' דיש לומר דודאי אית ליה דרשב"א אלא שמחלק בין מנה למאתים למנה שחור ומנה לבן: **שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן.** ואם תאמר כיון דבכל אחת בית שמאי אומרים נחלקה עדותן אם כן בשתי כיתי עדים ה"ל נמצא אחד מהן קרוב או פסול ויש לומר דהיינו דווקא כשהפסול ידוע אי נמי כמ"ד תתקיים העדות בשאר אי נמי לא אמרינן נמצא אחד מהם קרוב או פסול אלא בבאו בבת אחת תוך כדי דיבור דלא חשיבי עדות אחת והכא שבאו שני כיתי עדים זו אחר זו ועי"ל דכי אמר נמצא אחד מהם קרוב או פסול ה"מ כי מסייעי אהדדי אבל הכא דמכחשי אהדדי לא[יט]: **חייביה** רב נחמן. לית ליה לרב נחמן הא דאמרינן אין מזקקין לנכסי יתומים אא"כ ריבית אוכלת בהן דאמר רב נחמן בפרק שוס היתומים (ערכין דף כב.) מריש לא הוה מזקיקין לנכסי יתומים כיון דשמענא להא דאמר רב דיתמי דאכלי דלאו דידהו ליזלו בתר שיבקייהו מזקיקין ומהאי טעמא נמי אע"ג דבעלמא אין מקבלים עדים אלא בפני בעל דין [כ]גבי קטן מקבלין א"נ לא קאמר מזקקין אלא כשיש שטר דמקיימין את השטר אלא בפני בעל דין וכאן היה שטר:

וכיון

[ה]גברא אגברא קא רמית נהרדעי אמרי [א]אפילו אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן מצטרפים כמאן כרבי יהושע בן קרחה אימר דשמעת ליה לרבי יהושע בן קרחה היכא דלא מכחשו אהדדי היכא דמכחשי אהדדי מי אמר אלא הוא דאמר כי האי תנא [ג]דתניא אמר ר' שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים שאחת אומרת מאתים ואחת אומרת מנה שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כת אחת שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן ובית הלל אומרים [ב]יש בכלל מאתים מנה אחד אומר חבית של יין ואחד אומר חבית של שמן הוה עובדא ואתי לקמיה דרבי אמי [ג]חייביה רבי אמי לשלומי ליה חביתא דחמרא מיגו חביתא דמשחא כמאן כר"ש בן אלעזר אימר דאמר ר"ש [ב"א] היכא דיש בכלל מאתים מנה כי האי גוונא מי אמר לא צריכא [ד]לדמי אחד אומר בדיוטא העליונה ואחד אומר בדיוטא התחתונה אמר רבי חנינא מעשה בא לפני רבי [ה]וצירף עדותן: ומניין לכשיצא כו': תנו רבנן [ו]מניין לכשיצא לא יאמר הריני מזכה וחבירי מחייבין אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי תלמוד לומר [1]לא תלך רכיל בעמך ואומר [2]הולך רכיל מגלה סוד [ז]ההוא תלמידא דנפיק עליה קלא דגלי מילתא דאיתמר בי מדרשא בתר עשרין ותרתין שנין אפקיה רב אמי מבי מדרשא אמר דין גלי רזיא: **מתני'** [ח]כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין [7]אמר לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן עד שלשים יום [8] מצא בתוך שלשים יום סותר לאחר שלשים יום אינו סותר אמר רשב"ג [ט]מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים ומצא לאחר שלשים אמר לו הבא עדים ואמר אין לי עדים אמר הבא ראיה ואמר אין לי ראיה ולאחר זמן הביא ראיה ומצא עדים [י]הרי זה אינו כלום אמר רשב"ג מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה ראה שמתחייב בדין ואמר קרבו פלוני ופלוני ויעידוני או שהוציא ראיה מתחת [יא]פונדתו הרי זה אינו כלום: **גמ'** אמר רבה בר רב הונא הלכה כרשב"ג ואמר רבה בר רב הונא אין הלכה כדברי חכמים פשיטא כיון דאמר הלכה כרשב"ג ממילא ידענא דאין הלכה כחכמים מהו דתימא הני מילי לכתחילה אבל דיעבד שפיר דמי קמ"ל דאי עביד מהדרינן ליה: אמר לו הבא עדים כו' אמר רשב"ג כו': אמר רבה בר רב הונא א"ר יוחנן הלכה כדברי חכמים ואמר רבה בר רב הונא אמר רבי יוחנן אין הלכה כרשב"ג פשיטא כיון דאמר הלכה כדברי חכמים ממילא ידענא דאין הלכה כרשב"ג הא קמ"ל דבההיא אין הלכה כרשב"ג בכולהו הלכה כרשב"ג לאפוקי מהא [יב]דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה ההוא ינוקא דתבעוהו לדינא קמיה דרב נחמן א"ל אית לך סהדי א"ל לא אית לך ראיה א"ל לא חייביה רב נחמן הוה קא בכי ואזיל שמעוהו הנך אינשי אמרו ליה אנן ידעינן במילי דאבוך אמר רב נחמן [כ]בהא אפילו רבנן מודו דינוקא במילי דאבוה לא ידע ההיא איתתא דנפק שטרא מתותי ידה אמרה ליה ידענא בהאי שטרא דפריע הוה [ל]הימנה רב נחמן אמר ליה רבא לרב נחמן כמאן כרבי דאמר [יג]אותיות נקנות במסירה אמר ליה שאני הכא דאי [מ]בעיא קלתיה איכא דאמרי לא הימנה רב נחמן אמר ליה רבא לרב נחמן והא אי בעיא

קלתיה

עדים ומצא ראיה אינה כלום. אמר רשב"ג מה יעשה [זה שלא] היה יודע שיש לו עדים ומצא עכשיו כו'. אמר רבה בר רב הונא הלכה כחכמים ואין הלכה כרשב"ג בהא מכלל דהלכתא כוותיה בערב וצידן ולאפוקי ממ"ד חוץ מערב וצידן. ההוא ינוקא דתבעיה בדינא קמי דרב נחמן ואיתחייב וא"ל רב נחמן אית לך שהדי או ראייה ואמר לאו ושמעוה אינשי דהוו בכי ואמרו ליה אנן ידעינן לך זכותא. ואמר רב נחמן בהא אפילו רבנן מודו דמקבלין ראיותיו דינוקא במילי דאבוהא לא הוה ידע: ההיא איתתא דנפק שטרא מתותי ידיה ואמר ידענא ביה דפריעא הוא ולא הימנא רב נחמן דאמר בתר דאתחזק בבי דינא לא אמרינן

עין משפט נר מצוה

צט א ב ג ד ה מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ג סמג לאוין קט טוש"ע ח"מ סי' ל סעיף ב:
ק ו מיי' פכ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז סמג לאוין קט:
קא ז ח ט י כ מיי' פ"ז שם הלכה ו ז ח ט י סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' כ סעיף א:
קב ל מ מיי' פט"ז מהל' מלוה הלכה מ סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' עה סעיף ג [וסי' נו סעיף ג]:

רבינו חננאל

כלים שחורין וא' אומר כלים לבנים הרי זה נכון ופרק' גברא אגברא קא רמית כלומר מדברי רב חסדא תקשי לרבה רבה לא סבירא ליה דרב חסדא נהרדעאי אמרי אפילו אחד אומר מנה שחור וא' אומר מנה לבן מצטרפי ואמרינן כמאן כר' יהושע בן קרחה הא לא דייקא כוותייהו אלא אינהו דאמור כי האי תנא דתניא אמר ר' שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על (מנה שחור) שתי כתי כתי עדים אחת אומרת מאתים וא' אומרת מנה שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כת אחת שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן ובית הלל אומרים יש בכלל מאתים מנה הנה אע"ג שמכחישין זה לזה עדותן קיימת וקי"ל כנהרדעי ואליבא דבית הלל א' אומר חבית יין וא' אומר חבית שמן אוקים' אחד אומר דמי חבית יין ד' זוזים ואחד אומר דמי חבית שמן ח' זוזי. הוה עובדא וחייביה ר' אמי לנתבע לשלם ע"פ אלו השנים ד' זוזי דמי חביתא דחמרא מגו ח' זוזי דמי חביתא דמשחא כר' שמעון בן אלעזר דאמר יש בכלל מאתים מנה. אבל אם מעידין יין ממש ושמן ממש נחלקה עדותן. א' אומר בדיוטא העליונה וא' אומר בדיוטא התחתונה הלוהו הוה עובדא וצירף ר' עדותן וחייב הנתבע לשלם: **ת"ר** מניין שכשיצא לא יאמר אני מזכה וחבירי מחייבין ומה אעשה והן רבו עלי ת"ל לא תלך רכיל [בעמך] ואומר הולך רכיל מגלה סוד. ההוא תלמיד דנפיק ליה מלתא דאתאמרא בבי מדרשא בסוד בתר כ"ב שנין ואפקיה ר' אמי להההוא תלמיד מבי מדרשא אמר דין גליא רזיא: **מתני'** כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין אמרו לו סותר את הדין אמר לו הבא מיכן ועד ל' יום הביא בתוך ל' יום אינו סותר. אמר רשב"ג מה יעשה [זה שלא] מצא בתוך ל' ומצא לאחר שלשים אמר רבה בר רב הונא הלכתא כרשב"ג ולית הלכתא כחכמים אפילו דיעבד אלא מאן דעבד כחכמים מהדרינן ליה: אמרו לו הבא עדים או ראיה ואמר אין לי עדים ולא ראיה ואחר [כך] מצא

גליון הש"ם

תוס' ד"ה חייביה וכו' גבי קמן מקבלין. עי' ב"ק דף לט ע"א תוס' ד"ה ורבי:

הגהות הב"ח

(**א**) במשנה עד ל' יום הביא בתוך שלשים וכו' אמר לו הבא עדים וכו' אמרו לו הבא ראיה:

מוסף רש"י

שאחת אומרת מאתים. היו באותו היום באותה שעה באותו מקום (רשב"ם ב"ב מא:). שיש בכלל מאתים מנה. דהיינו מאה זו ואין כח שניה מכחשת על מנה שכת ראשונה מעידה, אלא מוסיפין הן מנה אחת, אבל כח ראשונה מכחשת לגמיה על אותו מנה שמוסיפין ובאותו מנה שני אוקי תרי בהדי תרי ואוקמי ממונא בחזקת מריה ולא ישלם (שם). נחלקה עדותן. דמאי דקמסהיד מר לא קמסהיד מר (שם). יש בכלל מאתים מנה. ונוטל מנה (שם). וראיה אחרונה. שנחלקו בשני מחלוקות במביא שטר ראיה לסתור את הדין, בראשונה הלכה כמותו ובאחרונה אין הלכה כמותו (ב"מ לח:). אותיות. כגון שטר, נקנות במסירה. בלא קנין ואין יכול לחזור בו (יבמות קסז.) אינו צריך לכתוב שטר מכירה על השטר שהוא מוכר לו אלא משמסר לו שטר שיש לו על אחרים לזכות בו נתחייב הלוה לפורעם לזה (קדושין מז:) ונשתעבד לו לזה הקונה כמו שהיה משועבד למלוה כל זמן שלא חזר ומחלו (רשב"ם ב"ב קסט:) לגבות הלוקח את החוב מן הלוה במסירה שמסר לו המלוה את השטר ולא מלי טעין לזה לגזר על פי גלוחית מסרו לך (שם עו.) ולא צריך למכתב קני לך וכל שעבודיה ולא שוס שטר (שם עז.).

וכיון דאיתחזק בבי דינא. פי׳ הקונטרס שכתוב בו הנפק וקשה דמכל מקום ניהמנה במיגו דאי בעי קלתיה וי״ל דאיתחזק בבי דינא שראוהו בידה כי ההוא דשילהי מי שמת (נ״ב דף קנט:) שהוחזק כתב ידו בבית דין: **סמפון** שיש עליו עדים. פי״ה שובר ויולא מתחת ידי לוה כמשפטו ור״ת פירש דביד הלוה קרוי שובר וכשהוא יולא מתחת ידי המלוה קרוי סמפון ויתקיים בחותמיו היינו דשיילינא לסהדי אי פריע אי לא פריע כדאיתא שילהי פ״ק דב״מ (דף ו׳):

אין עליו עדים ויוצא. השטר והסמפונות מתחת ידי שליש כשר משמע ליה אפילו איתחזק דומיא דיולא אחר חיתום שטרות. א״נ יש לפרש לאו דאין עליו עדים כלל אלא יש עליו עדים ולא ידעי אי פריע אי לא פריע ויולא הסמפונות מתחת ידי שליש: (ו) **ויוציא** מנה על מנה. מכאן למתחייב בדין דלא משלם לאידך יציאותיו אע״פ שמזקיקו לילך לו לדון בעיר אחרת):

ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם כו׳. דוקא היכא דנתעצמו לדון כו׳ וכפו אותו לדון כאן אבל בעלמא לא וכן משמע בחיזו נשך (ב״מ דף סט. וש״ס) גבי תרי כותאי דעבוד עיסקא דא״ל חזינא דכל בתר דידי קאזיל מר וקאמר כי האי ודאי צריך לאודועי מיהא יש לדחות דהכי קאמר כי האי ודאי צריך לאודועי אע״פ שאין שואל מאיזה טעם נתחייב צריך לאודועי אבל בעלמא אי שאיל אין אי לא לא:

אי ציית ציית. אין לפרש אי לא ציית שלא תוכלו לכופו דכ״ש שלא יוכל נשיא לכופו דהכא (ח) שבט והתם מחוקק ומר עוקבא ריש גולה הוה אלא מפר״ת אי לא ציית כגון דאמר לב״ד הגדול קאזילנא:

הדרן עלך זה בורר

קלתיה כיון דאיתחזק בבי דינא איבעיא קלתיה לא אמרינן איתיביה רבא לרב נחמן (ז)[א]סימפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו אין עליו עדים (ח) [ב]ויצא מתחת ידי שליש או [ג]שיצא אחר חיתום שטרות כשר אלמא שליש מהימן תיובתא דרב נחמן [ד](תיובתא) כי אתא רב דימי אמר ר׳ יוחנן לעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתתם טענותיו ויאמר קרבו פלוני ופלוני והעידוני הא גופא קשיא אמרת יסתתם טענותיו אתאן לרבנן והדר אמרת קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני אתאן לרשב״ג וכי תימא כולה רשב״ג ופרושי קא מפרש מאי עד שיסתתם טענותיו עד שיאמר קרבו פלוני ופלוני והעידוני והא אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן כל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל [ה]במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה אלא כי אתא רב שמואל בר יהודה א״ר יוחנן [ו]לעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתתם טענותיו ויאמרו לו הבא עדים ואומר אין לי עדים הבא ראיה ואומר אין לי ראיה [ז]אבל באו עדים ממדינת הים או שהיתה דיסקיא של אביו מופקדת ביד אחר הרי זה מביא ראיה וסותר כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן התוקף את חבירו בדין אחד אומר נדון כאן ואחד אומר נלך למקום הוועד כופין אותו וילך למקום הוועד אמר לפניו רבי אלעזר רבי מי שנושה בחבירו מנה יוציא מנה על מנה אלא כופין אותו ודן בעירו איתמר נמי א״ר ספרא [ח](אמר רבי יוחנן) [ט]שנים שנתעצמו בדין א׳ אומר נדון כאן ואחד אומר נלך למקום הוועד כופין אותו ודן בעירו ואם הוצרך דבר לשאול כותבין ושולחין ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני כותבין ונותנין לו [י]והיבמה הולכת אחר היבם להתירה עד כמה אמר רב אמי [יא]אפילו מטבריא לצפורי אמר רב כהנא מאי קרא [1]וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה אמר אמימר הילכתא כופין אותו וילך למקום הוועד א״ל רב אשי לאמימר והא אמר רבי אלעזר [יב]כופין אותו ודן בעירו הני מילי היכא דקאמר ליה לוה למלוה [יג]אבל מלוה [2]עבד לוה לאיש מלוה שלחו ליה למר עוקבא לדזיו ליה כבר בתיה שלם עוקבן הבבלי קבל קדמנא ירמיה אחי העביר עלי את הדרך ואמרו לו השיאוהו ויראה פנינו בטבריא הא גופא קשיא אמרת אמרו לו אלמא דיינוה אתון השיאוהו ויראה פנינו בטבריא אלמא שדרוהו הכא אלא הכי קאמרי אמרו (ג) ליה דיינו אתון אי ציית ציית ואי לא השיאוהו ויראה פנינו בטבריא רב אשי אמר דיני קנסות הוה [יב]ובבבל לא דיינו דיני קנסות והא דשלחו ליה הכי כדי לחלוק כבוד למר עוקבא:

הדרן עלך זה בורר

קלתיה. שרפתו הלכך מה לה לשקר: **דאיתחזק בבי דינא.** שכתוב בו הנפק לא אלימא איהי לאפקועי מעשה ב״ד: **סימפון.** שובר ויולא מתחת יד לוה כמשפטו: **יתקיים.** (ג) השטר בחותמיו יעידו עדיים על חתימות ידיהן וכשר: **אין עליו עדים.** והרי הוא יולא מתחת יד שליש ולא מתחת יד הלוה הואיל ושניהם מודים שזה מינהו להיות שליש ביניהם כשר: **או שיצא אחר חיתום שטרות.** בתוך שטר המלוה נכתב השובר תחת העדיים כשר שהרי המלוה עצמו מוחזק בשטרו ואי לאו דפרעיה לא הוה שביק למיכתב תברא בגוויה: **עד שיסתתם טענותיו.** משמע שאמר בבית דין אין לי לא עדיים ולא ראיה וחזר ואמר קרבו פלוני ופלוני שהיו מזומנין שם ומתחילה סותם טענותיו לומר אין לי: **הא גופא קשיא.** יסתתם טענותיו משמע מכיון שיסתמו שוב אין מביא ראיה ואפילו מצאם לאחר זמן כרבנן והדר קתני קרבו דמשמע דהאי הוא דלא מייתי דאפי׳ רשב״ג מודה בו אבל מצאם לאחר זמן מייתי כרבנן שמעון: **ואמר אין לי עדיים.** ואפילו מצאן לאחר זמן אינו סותר כרבנן: **דסקיא.** שק של עור שהיו שטרותיו של אביו מונחין בו: **התוקף את חבירו בדין.** בעל דין קשה ומטריח את חבירו ואין רוצה חבירו לדון כאן אלא למקום וועד תלמידי חכמים הרבה שיהא זה בוש מהם: **נתעצמו.** שנעשו קשין זה לזה: **אפילו מטבריא לציפורי.** אע״פ שישיבת טבריא גדולה משל ציפורי הלך אחריו לציפורי: **והאמר רבי אלעזר.** והא חזינן דפליג עלה ר׳ אלעזר לעיל ויהיב טעמא למילתיה (ד) דמסתבר טעמא: **היכא דקאמר לוה.** גלך למקום הוועד כופין אותו וידון כאן ולא יוציא זה מנה על מנה: מר עוקבא אב״ד הוה במסכת שבת בבמה בהמה יוצאה (דף נה.): **לדזיו ליה כבר בתיה.** כמשה שהוא בן בתיה למי שמקרין עור פניו כמשה רביבו שגידלתו בתיה בת פרעה. לשון אחר כבר ביתיה כמשה שהוא בן בית דכתיב (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא. לדזיו ליה על שם שהיה חכם וכתיב (קהלת ח) חכמת אדם תאיר פניו. ומצאתי בספר הגדה שהיה מר עוקבא בעל תשובה שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא ונפל בחולי ואשת איש היתה ליתיס נגרכה לגות ממנו ומתוך דוחקה נתרלית לו וכבש יצרו ופטרה לשלוש ונתרפא וכשהיה יולא לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים ועל שם כך קרי ליה ר׳ נתן גוליתא במסכת שבת (דף נו:) הכא נמי להכי כתבו ליה הכי על שם האור שהיה זורח עליו: **עוקבן הבבלי קבל קדמנא.** לענ לפנינו ואמר ירמיה אחי העביר עלי את הדרך איבד ממני דרך בני אדם שסירסו כך שמעתי. וי״א העביר עלי את הדרך לא נהג עמי כשורה ועל עסקי ממון היה לועק: **אמרו לו.** לירמיה להתפייס עמו: **השיאוהו ויראה פנינו בטבריא.** הכריחוהו והזקיקוהו לבוא כאן לדון עמו: **דיני קנסות.** אלהים כתיב בהן (שמות כב) ובעינן סמוכין ובבבל אין סמיכה כדאמרינן בפרק קמא (דף יד.):

הדרן עלך זה בורר

עין משפט נר מצוה

קג א מיי׳ פט״ז מהל׳ מלוה הלכה ט סמג עשין לד טור שו״ע ח״מ סי׳ סה סעיף יח:
קד ב מיי׳ שם הלכה ח טוש״ע שם סעיף יט:
קה ג מיי׳ שם הלכה י טוש״ע שם סעיף כ:
קו ד ה מיי׳ פ״ז מהל׳ סנהדרין הלכה ז ח סמג עשין לז טוש״ע ח״מ סי׳ כ:
קז ו מיי׳ פ״ו מהל׳ סנהדרין הלכה ו סמג עשין לז טוש״ע ח״מ סי׳ י״ד סעיף ה:
קח ז ח מיי׳ פ״ד מהל׳ יבום הלכה ה סמג עשין נב טוש״ע אה״ע סי׳ קסו סעיף ה [וכרב אלפס עוד ביבמות פי״ב דף לט:]:
קט ט מיי׳ פ״ו מהל׳ סנהדרין הלכה ז סמג עשין לז טוש״ע ח״מ סי׳ יד סעיף ה:
קי י מיי׳ פ״ה מהל׳ סנהדרין הלכה ח סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ ה סעיף ה:

רבינו חננאל

איבעיא קלתיה. ואותיב עליה רבא מיהא סימפון שיש עליו עדים פי׳ זה הסימפון שובר יתקיים בחותמיו. אין עליו עדים אבל יוצא השטר מתחת ידי שליש או שיוצא סימפון כתוב בשטר אחר חיתום שטרות כשר. וזה מפורש בסוף פרק שנים אוחזין בטלית אלמא שליש מהימן ועלתה בתיובתא לרב נחמן וקי״ל שהשליש נאמן וכך הלכה ואסקוה לשמעתא משמיה דר׳ יוחנן לעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתתמו טענותיו. כיצד אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים הבא ראיה אמר אין לי ראיה בטלו ראיותיו. אבל אם באו לו עדים ממדינת הים או שהיתה דסקיא של אביו מופקדת ביד אחרים הרי זה מביא וסותר. א״ר יוחנן שנים שנתעצמו בדין אחד אומר נידון כאן ואחד אומר נלך לבית הוועד אם המלוה אומר כך שומעין לו. ואם הלוה אומר כך [אין] שומעין לו דא״ר אלעזר הנושה בחבירו מנה יוציא מנה על מנה כלומר יוציא הוצאות בדרך עד שילך [לבית] הוועד מנה אחר. אלא כופין ללוה ודן בעירו. ואם הוצרך הדבר לישאל כותבין ושומעין מבית הוועד ואם אמר כתבו לי מאיזה טעם דנתוני כותבין ונותנין לו. וכן אמר אמימר הלכתא כופין הלוה והולך לבית הוועד אם אמר מלוה נלך לבית הוועד מאי טעמא עבד לוה לאיש מלוה. אבל אמר לוה הכי לא משגחינן ביה אלא כופין אותו ודן בעירו ו) (מ״ש הא דר׳ אלעזר) והיבמה הולכת אחרי היבם להתירה שנא׳ וקראו לו זקני עירו עירו ולא עירה

מסורת הש״ס

ו) כ״מ כת״, ב) רש״ל מ״ז, ג) ב״ק סט. ב״מ קעד. כתובות עז. גיטין לח. עה. [נ״מ לח:] בכורות כד.], ד) רש״ל מ״ז, ה) [נעיל כג: ע״ש היטב], ו) [כ: וש״ע סוס׳ שם ד״ה סמפון], ז) רש״ל מוסק כל הדיבור [אולם הבעל פסקי סוס׳ ציין עליו], ח) [נעיל ה.],

תורה אור השלם

1. וְקָרְאוּ לוֹ זִקְנֵי עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ:
דברים כה ח
2. עָשִׂיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה:
משלי כב ז

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ויוצא מתחת ידי שליש או שיוצא: (ב) שם אמרו לו דיינו אתון: (ג) רש״י ד״ה יתקיים השובר בחותמיו: (ד) ד״ה והאמר וכו׳ ומסתבר טעמא:

מוסף רש״י

סימפון שיש עליו עדים. בעדי קיום מוקמינן לה, יתקיים בחותמיו. ואפילו יולא מתחת ידי מלוה כשר (ב״מ כא.). אין עליו עדים. עדי קיום, אבל עדיים מתומים עליו (שם). ויוצא מתחת ידי שליש. שאין לוה מוציאו ולא המלוה אלא שליש שביניהם נאמן (שם).

הדרן עלך זה בורר

ט) אולי ל״ל וכמו שאמר ר״א.